

da bi bil še zmiraj mladeneč pri 20 letih — vendar pa s tem razločkom, da nekdan sem občudoval le neustrahljive junake v kervavih bojih, sedaj pa mi je bil oče pesništva, revni slepi Homer, ljubši in častitljiviši od vseh junakov pred Trojo in vseh ostalih pridobiteljev, ki so prav za prav bili le tolovajski razdevavci in morivci. Nekaj časa sem bil vès zamišljen v mladostne sanje in Homerove pesme — pa ko bi trenil, me zbudí nek tovarš resnobno prašaje: kje nek je stalo Odisejevo kraljevo poslopje? „Ravno za tem hribom — mu urno odvernem — glejte, kako žlahna gospá Penelope z belo ruto iz verha pahljajo! Ne vém, če nas le pozdravljajo, ali celó na kosilo vabijo. Znabiti pa tudi, da nas zoper sitne snubače na pomoč kličejo.“ — „Ktere snubače?“ praša nadalje. „Tega vam ne morem sedaj razlagati — predolgo bi bilo.“ — Tudi tega kratkega pogovora je bilo vse društvo veselo in nekteri so se prav radostno smejali.

Veliko važniša od Itake je Kefalonija, največji vseh otokov joniških. Otok ta obsega osemnajst zemljopisnih štirjaških milj in šteje čez 90,000 stanovavcov, ki so večidel izvrstni brodnarji. Tla so tudi na Kefalonii kamnite in gorate, pa vendar plodne in rodovitne. Prideluje se veliko vina, olja, medú in mnogoverstnih posebno lepih vertnih sadežev; žito pa si morajo Kefalonijčani večidel kupovati. Tudi ovác in goveje živine imajo Kefalonijčani le malo, ker jim pašnikov in kerme primanjkuje. Bravsko in goveje blago v mesnice dobivajo večidel iz Morée, mleko pa in sir od koz, ki jih sèmtertjè na svojih gorah precej velike čede redé. — Kar vero tiče, so Kefalonijčani razkoljniki; vendar pa je med njimi nekoliko katoličanov z lastnim škofom in s tremi meniškimi samostani.

Pod Itako vstric Kefalonije se morje na levi jako jako razširja, in tû je med Livadijo in Moréo dolgi zaliv lepantski, ki sega v serce okrajn gerških. Lepanto, nekdan Naupaktos, sloví posebno zastran junaške zmage Juana Avstrianskega čez Turke 8. dan oktobra 1571. Turki so imeli 70 fregat in 250 galér, španjsko brodovje pa le 210 galér in še nekoliko papaževih in benečanskih galér. Terda kervava morska bitva se uname — mnogo je že ubitih na obeh stranéh — poslednjič vjameta Juan Avstrianski in Venier, poveljnik benečanski, načelnika turške vojske — in zmaga ostane kristjanom. Turki zgubé 150 brodov, in štejejo čez 15,000 mertvih.

Dalje od Kefalonije proti jugu je joniški otok Zante, nekdan Zacynthos, o katerem Lahi pravijo: „Zante-fior di Levante“ — in ne le zavolj sroka ali soglasja, ampak po pravici, zakaj otok ta je jako jako lep. — Tudi zantiški, sedem nemških milj dolgi, štiri do pet pa široki otok je vès skalovit in gorat; prideluje pa vendar kar veliko vina in olja. Verh obilega vinskega pridelka pa posušé leto do leta še do deset milijonov funtov nekega drobnega grojzdica, ki ga tudi naše berhke Slovenke, kader potice pečejo, dobro poznajo. Žita pa ne pridelujejo zadosti, in zato gré o živi po pet, šest in več tisuč ljudi v Moréo, da si za kake tri ali štiri mesce žita prislužijo. Tudi dobre zdrave vode in derv jim primanjkuje. Pri vsem tem mi je pa otok od deleč jako dopadel. Edino mesto otoka, ki za lepo zavetno luko ob nekem griču stoji in do 14,000 duš šteje, se imenuje tudi Zante. Razun mesta pa je na otoku še 45 vasí.

(Dalje sledí.)

O Vodnikovem godu.

Sprejmite vsi verli rodoljubje in mile rodoljubnje iskreno zahvalo za darove, ki ste jih darovali za Vodnikov spominek.

Raduje se domovina, ker uresničila se je nada, da Slovencom še bije vneto serce in živi zvest spomin za izvrstne rojake, za slavo národa.

Mnogo darov se je že nabralo. Mnogo jih pa gotovo še pride; saj pogrešamo med daritelji še imena zvestih rodoljubov, ki so pripravljeni pri vsaki priložnosti biti národu v korist.

Ponavljam tedaj prošnjo, predragi rodoljubi do Vas vsih, da nabirate in pošiljate darove. Vsak naj nagovarja svoje znance in prijatelje v svojem okrožji.

Vsaki dar pride zaljubo, ali je manji ali večji. Tudi iz malega raste veliko. Vdeležite se tedaj vsi domorodci, tudi vi prosti selani, verli kmetje, da bomo reči zamogli, da „narod“ je postavil spominek prvemu svojemu pesniku, da „narod“ se zavé, da je vreden časti, ker svojega izvrstnega sina pozabil ni!

Nabrane darove sprejemljem jaz. Dolžan sem tedaj povedati, da sem jih vložil v ljubljansko hranilnico, da ne ležé mertvi pri meni. Kadar pride čas, bodem s svojo skerbjo tudi ob enem položil račun.

Bliža se že veseli, imenitni god. Kmaló se bode na-počil dan, ki pred sto leti je bil rojstni dan Vodnikov. Z lučjo dneva zasvetila je tudi národu luč!

Obhajati moramo tedaj dostojno ta dan. Naj Vam domorodcem bode tedaj oznanjeno, kaj da se je preskerbelo dozda za to.

Vziduje se ravno v rojstno hišo Vodnikovo na sprednjo stran proti cesti čez 4 čevlje dolg in čez 2 čevlja visok črn kamen, iz katerega bliší v zlatih čerkah sledeči napis:

Tû se je rodil 3. svečana 1758

Valentin Vodnik

pervi slovenski pesnik.

Ostal bode ta kamen več en oznanovatelj Vodnikovega porodiša.

Skerbelo se je za to. Izročila je meni in gosp. dr. Janezu Bleiweisu verla sedanja posestnica tega doma sledeče pismo, ki se bode vpisalo v bukve zemljišne.

Pismo se glasi:

„Poslavljenje izvrstnih rodoljubov je národa, posebno pa njih rodbine dolžnost.

Rodil se je Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik 3. svečana v Zgornji Šiški v Žibertovi hiši, ki je zdaj podpisane Urše Vodnikove last.

Ker stoletni rojstni dan Vodnikov dostojno obhajati je zastavilo mnogo rodoljubov besedo in djanje, in ker ti želijo počastiti tudi rojstno hišo Vodnikovo, privolim jaz nje imenovana lastnica v svojem in vseh svojih naslednikov imenu sledeče:

V imenovano hišo se smé vzidati na Vodnikovo čast spominek ali kamen, kakor in kamor določita gosp. dr. Janez Bleiweis in dr. Lovro Toman. Ko bi se prezidovati imela kdaj hiša, smeta imenovana gospoda ali tista oseba ali tisto društvo, ktero izvolita za nadzornika kamna, si na novi izbati na hiši mesto za kamen pripravno.

Izdreti ne smé noben posestnik več tega kamna iz hiše.

Da pa ta spominek ostane vse prihodnje dni s hišo zvezan, privolim poslednjič, dá dasta imenovana gospoda vpisati ali intabulirati pričujoče pismo na mojo imenovano posest, ki se v zemljišnih bukvah grajščine „Leopoldsrue“ pod urb. št. 29/18 in rektf. št. 19/12 nahaja.

Vse to je moja resnična volja in želja.

Zato poterdim pismo lastnoročno in ravno tako prošene priče.

V Zgornji Šiški 19. januarja 1858.

Sledijo podpisi.“

Al ta kamen ni Vodniku namenjeni spominek. O tem se še ni govorilo in določilo kaj dokončnega. Tudi moj predlog je bil le nasvèt. Kadar se steče enkrat toliko darov, da se zamore kaj dostojnega narediti, naj se skliče odbor umnih mož, ki imajo odločiti, kaj, kako in kam

se ima postaviti. Le po darovih se zamore izvoljiti spominek in po tem mesto pripravno.

Nadalje. 2. svečana — na svečnično — je shod v rojstni hiši Vodnikovi pri Zibertu v Šiški, popoldne in zvečer. Hiša bode zalo okinčana, zvečer razsvitljena, kamen slaviven na nji prvič razkrit. Domače pesmi se bojo péle na čast Vodniku.

5. svečana zvečer ob 7. uri bode „beseda“ v ljubljanskem gledišču. Govorilo, pelo se bode vse v jeziku, katerega milost in krepost nam je Vodnik prvi razodel. Obhajal se bode god, kakor še gotovo nikdar popred med Slovenci.

Pridite, dragi domorodci, tudi iz kmetov k slavnemu venčanju prvega pesnika slovenskega.

Tudi v teatru nabrani znesek je namenjen za Vodnikov spominek.

Mnogo truda in težav prizadevajo vse te naprave. Polajša jih le to, da nas podpira mnogo rojakov in rojakinj verlo in blagovoljno.

Skažite, dragi rojaki, Vodniku čast, ker on nam podal je do jezikohrama ključ, on nam prižgal je pesništva luč.

Pridite, sovrite, in naprave, če zapazite kaj pomanjkljivega, — rodoljubno sodite! Dr. Lovro Toman.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba 15. dan t. m. je vredništvu „Novic“ pisal častiti naš prijatelj, slavni Vukotinović, da misli izdat almanak belletristični in da je v ta namen pozval vse boljše pisatelje domače, naj bi mu novel in pesem poslali, in sicer zadnji čas do konca aprila. „Da nebi bratja naša slovanska bila izključena iz tega kola jugoslovenskoga“, nas prosi gospod Vukotinović, naj bi v njegovem imenu prosili tudi izvrstne slovenske pisatelje za kak donesek (novelo ali pesem) v omenjeni almanak. — Namesto da bi v posamnih pismih se obrnili do svojih prijateljev, ki „Novice“ podpirajo s svojimi lepoznavskimi doneski v prozi in pesmih, jih prosimo s temi versticami očitno, naj prijazno sprejmejo ta bratovski poziv in pošljejo gospod Vukotinoviću novel in pesem, da bode v almanaku jugoslovenskem nadomestovan tudi mili naš jezik slovenski.

Iz Zagreba. Prevzvišeni zagrebški gosp. nadškof in kardinal je blagovoljno podelil horvaškemu muzeumu, matici in zgodovinskemu društvu, vsakemu 4000 fl.

Iz Gradca. *) Ž. — Star prigovor pravi: „Gradec je nevesta“, in po pravici! Gradec je nevesta veselo kinčana s prekrasno okolico pisanih rodovitnih ravnice, prijaznih hribov, zalih dolov in dolinic. Presviti cesar Ferdinand, ogledovaje iz nadgraškega verha prijetni okraj, so zavzeti rekli: „Gradec je vert.“ In zares! nja obilni obširni drevoredi s tisučerm drevjem in dokaj sadovjakov ga prestvarjajo v krasen vert. Drevje oživlja — golo zidovje je mertvišče. Takošna hvala in slava veseli Gračare in od leta do leta, posebno lani in predlanskim so si spet svoj naravno lepi Gradec na vse strani še kaj pridno in umetno kinčali in krasili iz skerbno odgojenih drevnjakov. Predlanskim so od srednjega železnega do spodnjega mosta po obeh murskih bregovih napravili prijetne sprehajališči in z drevjem ju zasadili. Lani so po desnem bregu med železnima mostoma dolgo versto jagnjedov posadili. Tolikanj več pa se stori na juterni strani. Po pravici lepa Elizina cesta ima do sv. Lenarta po vsaki strani široko pot za pešce z obilnim drevjem zasajeno; od ondot derži s stranskim potom za pešce ravno dodelana, jednako obsajena cesta proti Zeleni materi božji. Vdil nje so po križničkem (ali št. Lenartškem) gojzdu še druge kaj prijetne poti za sprehod ugledili in nedavno so štirje bogati mestjani kupili tamošni

hilmski ali humski ribnik s priležno zemljo in hočejo njamilo okoličico prestaviti v občno veselisce in v Grački raj. Urno se dela in Nadgradec mestni se že nevoljen zavidno tje ozira, ker lahko sluti, da bode vkljub svoji neprekošeni lepoti skorej sred mesta še večji samotarec. In zategadelj svetujem ljubemu sosedu ljubljanskemu, naj se svoje dni ne dá sprenarediti v golo sprehajališče, temoč naj si koj od začetka zveste sprehajavce in častivce s tem za vsikdar zagotovi, da se prerodi v botanički vert ali rastlinjak, kateri kraj svojih gladkih potov z rastlinjem vsake baze verstoma in kupoma po lastnosti sveta lepo obsajen — v slovenskem, latinskem in šemškem napisu kaže in pravi ime slednjega drevja, slednje rastline in tako memogredé mlade in stare, proste in omikane za kratek čas pridno podučuje, veselo kratkočasi in znanost rastlinstva hočeš nočeš med vse sprehajavce širi, tudi med take, ki je sicer ne porajajo. Po takem bi pač bil prekoristna narodna šola in vedno bi se mu pelo: „Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci“, kar se pravi po naše: „Vse je dognal, kdor je korist veselji pridjal.“ Bela Ljubljana, Bog daj!

Iz Beršeca primorske Istre 12. januarja. — Silni sneg, ki je peti dan t. m. zapadel ne le našo Učko in nižje hribe, temuč se celó do morja in tudi po sosednih otocih naselil, nam je napravil zimo, da že osem let ni bilo take. Šest dni je zastala vožna pošta. — Sedaj pa še eno: Mnogokrat že so mile „Novice“ svarile vas šnopslarje, da imate žganjkljati po pameti, — al vse je le bob v steno. Naj vas sledeča prigodba še enkrat svari; Bog daj, da bi vas zdramila! Ni dolgo, kar se je neki Keršanec (Istran), potem, ko je že bokal vina v kerčmi popil, se še žganja naserkal (okoli celega polica). Noge mu oslabé, domú ga nesó, kar mu na enkrat živ ognjen plamen iz ust zašviga in kmali potlej pogine!

Sajovec Jakob.

Iz Tersta. 17. t. m. je umerl tu slavno znani naravoslovec dr. Jernej Biasoletto, vodja botaniškega verta. Po njem terpi naše mesto veliko zgubo in posvetovati so se začeli, kdo ga bo mogel najbolje namestovati in pa tudi kje bi bil najugodnejši kraj za botaniški vert.

Iz Koroškega 18. jan. * Papeževe poterdila preselitve sl. lavantinskega škofijstva so ravno došle svetlemu knezu; po veliki noči bo sklepanje slovesno: kdaj in kako naj se zgodi preseljevanje. Če ne bo kake posebne ovére, bojo milostljivi knez skoncoma tega leta zapustili Koroško in se preselili v Marburg.

Iz Novega mesta 15. jan. Tudi pri nas smo obhajali žalostni spomin smerti slavnega maršala Radeckega. Vpričo obilne množice iz vseh stanov so prečastiti naš prošt černo sv. mašo brali, in spremljani od mnogih duhovnih gospodov, okoli katafalka, ki je bil lepo okinčan, opravili molitve za mertvega; v cerkvi in zunaj cerkve je kerdelo naših mestjanov in vojakov se udeležilo tej slovesnosti.

Iz Postojne 18. jan. K... Da bi častiti naši braveci „Novic“ spet kaj važnega zraven pa tudi resničnega iz naše delec znane Postojne brali, vam povém, da smo imeli 16. dan t. m. redko priložnost, mertvaško trugo z 37 mnogoterimi rednimi križi in svetinjami okinčano slavnega maršala Radeckega viditi in ogledovati, kar bi si bil gotovo še marsikdo viditi želel. Iz Tersta je hlacon po železnici ob 11. dopoldne odrinil, in 34 minut čez dve popoldan je že na postojnskem kolodvoru bil, kjer je, akoravno je bilo ljudstva veliko zbranega, na enkrat neka resna tihota vse prevzela. Čern voz, v katerem je bila mertvaška truga, se je od delec med drugimi poznal; verh voza čern žalosten mož, od zvunej maršalovi gerbi — vse, kar je oko vidilo, bilo je res ginljivo. Ko je hlacon se ustavil, je stopilo z vozov 6 generalov, med njimi sin rajncega Radeckega — 6 štabnih oficirjev, 10 višjih oficirjev, 2 vojaška duhovna,

*) Po naključbi zakasnjeno.